

Het Montferlandmysterie

Colofon

ISBN: 978 94 6365 416 6

1e druk 2022

© 2022, Frans A.M. Schaars

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

Telefoon: 058 - 289 48 57

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Omslagfoto: © Ineke Schaars

Alle overeenkomsten tussen bestaande personen en personages in dit boek berusten op louter toeval.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Het Montferlandmysterie

Frans A.M. Schaars

Inhoudsopgave

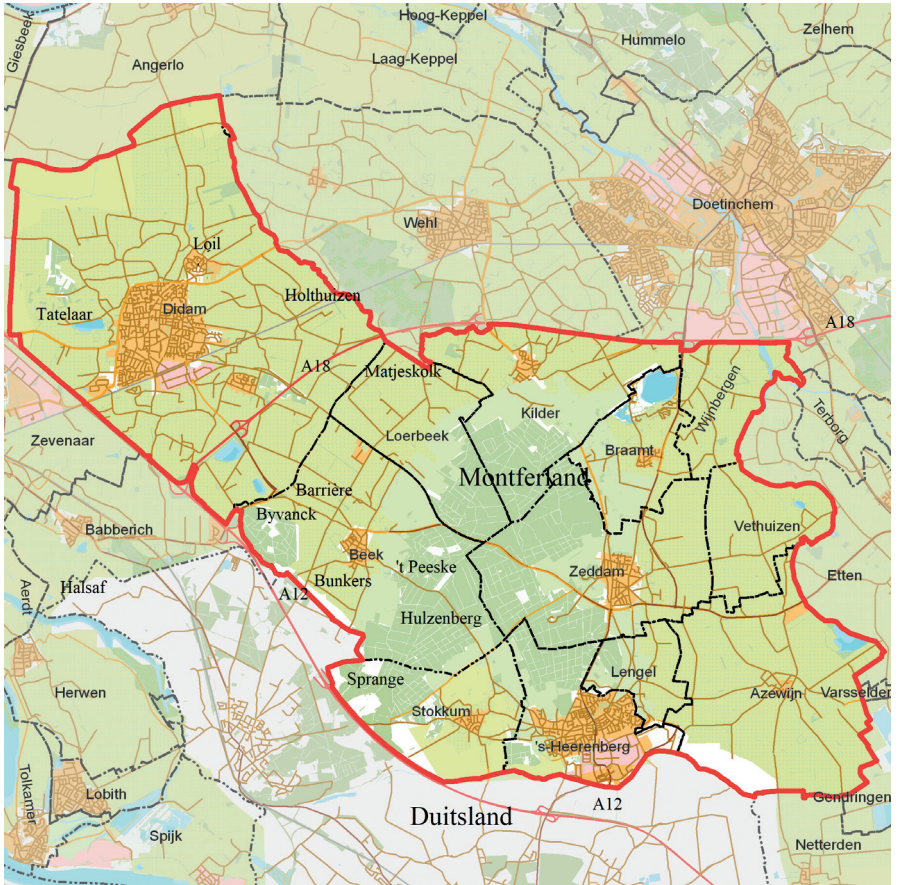
1	Bosmaaier	11
2	Goudkoorts	14
3	Telefoon uit Canada	17
4	Boekenwurm	19
5	Zegen	23
6	Engels Goud	27
7	Slag bij Heldere Hemel	32
8	Klatergoud	37
9	Chinese Puzzel	42
10	Klavertje Vier	45
11	Back-up	49
12	Piepel	54
13	Dolorosa	57
14	Krasloten	60
15	Kaakje	64
16	Sloffen	69
17	Watsons	73
18	Vette Pech	76
19	Paternoster	83
20	Keppel	91
21	Aanhouder	99
22	Eeuwige Lift	107
23	Schaamteloze Boeren	112
24	Bokaal	118
25	Oerkreet	124
26	Tafelkleed	131
27	De Snor	136
28	Compensatie	141

29	Chinees Sieraad	145
30	Sixty-four	151
31	Sierschijf	157
32	Halsaf	161
33	Schoonmaakster	167
34	Padre Pio	173
35	Quintuple Sovereign	177
36	Aartsengel	181
37	Coördinaten	184
38	Barrière	190
39	Dooie Beer	195
40	Trio	200
41	Welcom	205
42	Priem	210
43	Dante	218
44	Droge Knal	222
45	Urn	226
46	Aïda	229
47	Pierendrieters	235
48	Monsignore	238

Voor Yono

Gemeente Montferland

*Aangepaste versie van de kaart van de gemeente
Montferland uit Wikimedia Commons.*

1 Bosmaaier

‘W at maak je me nou?!’ Geschrokken keek Lientje naar haar bozige vader.

‘Ik moest toch een kantenmaaier bij de burens halen?’

Grommend nam Piet Murrens het apparaat van zijn slungelige dochter over, die hem met haar grote ogen verontwaardigd aankeek.

‘En is dit een kantenmaaier?’ smaalde hij hatelijk.

‘Niet dan?’ probeerde ze nog.

‘Uilskuiken,’ wilde hij haar toesnauwen, maar hij zag op tijd de woede in haar opborrelen en wist dat het dan beter was de snaren niet te strak te spannen. Net als haar moeder kon Lientje onmogelijk worden als hij zijn buien niet bijtijds inhield.

‘Suffie, dit is zo’n ding waarmee Nol in de weilanden naar schatten op zoek was, toen ze van de Kollenburg industrie-terreinen gingen maken. De oetlul. Hij heeft de ontwikkeling van het terrein jaren tegengehouden met zijn arogiosche vondsten.’

Lientje trok haar wangen in om niet te grijnzen toen haar vader haar onzeker aankeek. Hij wist dat het niet helemaal het juiste woord was, maar ze moest het niet wagen zich te ver-
kneukelen om zijn gevecht met moeilijke woorden.

‘Weet je hoe het werkt?’ probeerde ze haar vader te paaïen. Hij schudde geagiteerd van niet.

‘Breng het ding terug en vraag bij het pompstation van de Tatelaar of je van hun de bosmaaier kunt lenen.’

Eenmaal op de fiets trok de glimlach op Lientjes gezicht van oor tot oor. Oké, ze had het verkeerde apparaat meegenomen, maar vader wist de juiste woorden niet. Voor hem was er niet veel anders dan worsten draaien op de slachterij in Zevenaar. Lientje kende alle verhalen van buiten over de varkensfok en de

slachterij. De bijbehorende uitgekauwde grappen kon ze dromen. Vader kon dan wel schamperen op Nol Vos, maar dankzij hun buurman was er voor hem nog steeds werk: een goed contract tussen die slachterij en de fokkerij van Nol had hem probleemloos door de crisis van 2008 geholpen en Nol Vos had twee grote mesttanks van beton kunnen bouwen, die de stank met wel 80 procent hadden teruggebracht. Alleen als jaarlijks de vaalt werd uitgereden die met grote machines in de grond werd geperst, kon de herinnering aan de stankoverlast van vroeger weer tot leven komen.

Enkele weken geleden waren beide mestbunkers helemaal geleegd en de dag daarop was Nol met Klazien voor vakantie naar Canada vertrokken. Vader zorgde voor de varkens. Dat betekende dat hij de computers in de gaten moest houden, alles op de fokkerij was sinds vier jaar verder volstrekt geautomatiseerd.

Bij de Tatelaar stond Martin Knippers achter de kassa. Zodra hij Lientje zag, kwam hij naar buiten en hij lachte om haar verhaal.

‘Zo’n metaaldetector lijkt inderdaad wel op een bosmaaier, ik snap je vergissing,’ begon hij vriendelijk. ‘Ik pak de bosmaaier en als je even wacht, fiets ik met je mee, want twee van die lange werktuigen zijn veel te gevaarlijk op de fiets.’ Lientje glunderde. Martin wist dat zij geen opmerkingen wilde over dat een meisje dat niet zou kunnen en hij was maar al te gemotiveerd om haar een dienst te bewijzen. ‘Even naar achteren om de bosmaaier te halen en te zeggen dat ik met je meefiets.’

Toen ze de vader van Lientje de bosmaaier hadden gebracht, fietste Martin met Lientje mee naar de varkensfokkerij van Nol Vos. Ze stalden hun fietsen tegen de muur van een van de stronttanks, die een meter boven de grond uitstak. De betonnen afdeklep was nog niet teruggeplaatst: de atlaskraan had een geknapte hydraulische slang en dat had echt kunnen wachten tot Nol en Klazien weer terug zouden zijn uit Canada.

‘Ik weet zo ongeveer hoe zo’n ding werkt,’ meende Martin.

Maar toen hij het teleurgesteld na een paar minuten klungelen wilde opgeven, wees Lientje hem op een schuifje aan de achterkant. Martin keek haar met een stralende glimlach aan: ‘Je bent geweldig!’ Er klonk een laag zoemend sonoor geluidje en Martin bewoog het zoemende schaalpje aan het uiteinde van de detector voor zich uit over de grond.

‘Als er iets van metaal in de buurt van de sensor ligt, verandert het geluid.’ Hij gaf het lange apparaat aan Lientje, trok zijn zakmes uit een broekzak en wierp het op de grond. Toen Lientje de plaatkop met de sensor in de buurt bracht en het apparaat aanzette, veranderde inderdaad het zoemende geluid in een schel waarschuwend gefluit. In een reflex trok het meisje de steel met de sensor naar zich toe. Het apparaat sloeg tegen de betonnen rand van de gierput, vanwaar een ander geluid kwam vanwege het verwerkte gevlochten betonstaal in de zijwand van de tank. Ze hief de sensor omhoog en wilde hem aan Martin overhandigen, toen ze zag dat zijn gezicht betrok en dat een frons over zijn voorhoofd zijn wenkbrauwen bij elkaar dreef.

‘Wat is er?’ vroeg ze geschrokken. Ze liet de staaf zakken en volgde zijn blik. Een oranje lichtje knipperde vrolijk aan de bovenkant van de detector.

‘Je hebt goud gevonden,’ klonk de fluisterende stem van Martin achter haar. De ongelovige spotgrijns verdween van Lientjes gezicht toen ze zich omdraaide en hem aankeek. Voor het eerst van haar leven keek ze hem recht in de ogen.

2 Goudkoorts

‘Als jij de metaaldetector van me overneemt, haal ik thuis snel mijn visnet, dan kunnen we op zoek gaan in de beerput,’ grijsde Martin.

Lientje herinnerde zich de hoge rubberen laarzen van Nol in de werkplaats. Ze legde de metaaldetector tegen de betonnen rand en liep de schuur met het gereedschap weer in. De rubberen kaplaarzen waren eigenlijk veel te groot, maar een merkwaardig opgejaagde drift briepte door haar aderen. Een grote greep met vier tanden stond helemaal vooraan. Ook die nam ze mee, want daarmee kon ze door de gier roeren op zoek naar de geheime schat. Zonder na te denken nam ze de twee laarzen mee die ze aantrok op de plaats waar de detector zijn vondst had gemeld. Ze ging op de betonnen rand zitten. Er dreef inmiddels bijna twintig centimeter aalt in de grote betonnen bak. In de verte kwam Martin alweer terug met een visnet aan een menshoge steel. Lientje liet zich in de betonnen strontbak zakken, nam het schepnet van hem over en begon door de smurrie te roeren op de plaats die ze zich meende te herinneren. Ze ging bijna over haar nek van de stank. Martin liet de sensor over het druipende visnet gaan dat Lientje omhoog had getrokken en toen er geen goudsignaal klonk, leegde Lientje het net en schepte opnieuw. De jongen zag het een aantal pogingen aan, beduidde dat ze beter even kon stoppen, reikte uitnodigend zijn hand naar het schepnet en gaf haar de detector.

‘Ik denk dat het beter is dat je nog een keer over de oppervlakte scheert, en pas dan weer gaat vissen.’

Ze bloosde alsof ze betrapt was zoals op de basisschool bij het stiekem snoepen, knikte instemmend en begon systematisch vanaf de kant te scannen. In haar hart voelde ze dat het nergens

toe zou leiden, maar ze wilde zich niet zo gauw gewonnen geven. Martin volgde haar werkzaamheden met ingehouden adem en leek met zijn priemende ogen dwars door de stinkende varkensmest heen te willen kijken. Juist toen hij wilde zeggen dat ze misschien wat meer naar links moest proberen, piepte de detector zijn opgewekte geluidje. Als een volleerd goudzoeker bewoog Lientje de detector in steeds kleiner wordende rondjes op de plaats, tot ze zeker wisten dat hier het signaal het sterkst was.

Ze reikte de steel van de detector over aan Martin, nam het visnet over en terwijl ze heel voorzichtig de rand van het net over de bodem liet schuren, trok ze het net op en hield het voor de detector die Martin naar haar hield uitgestoken. Niets. Het meisje haalde haar schouders op, draaide zich 180 graden, kiepte het net leeg en liet het op de dezelfde plek weer over de grond schrapen. Juist toen ze het volle net optilde, waardoor de donkerbruine varkenspis naar beneden spatte en Martin wilde verzuchten hoe smerig varkensstront stonk, piepte de detector nu vrolijk als een opgewekt goudvinkje.

‘Ja!’ juichten ze tegelijk. Zonder pardon leegde Lientje de inhoud van het net op de plaats waar ze naast Martin had gestaan. Het deerde hem niet dat de gier over zijn schoenen en tegen zijn broek spatte, begerig trachtten ze met hun ogen de mest te doorgronden. Niets. Maar Martin liet zich niet uit het veld slaan. De zeer vochtige varkensmest was toch nog op verschillende plaatsen enigszins compact en hij liet de sensor over het hele vak gaan. Lientje meende dat de verborgen schat zich in een van de wat dikkere drollen zou bevinden, maar vreemd genoeg meldde hun goudvinkje niet dat ze hier in dit hoopje dunne gier hun schat zouden vinden. Voorzichtig roerde Lientje met de rand van het visnet over de smurrie. Er was niets te zien. Verbaasd keken ze elkaar aan. Hoe kon dat nu? Weer liet Martin de detector over de plek gaan waar ze zojuist nog zo vrolijk waren geworden. Niets. Nog een keer.

‘Tote Hose,’ verzuchtte Martin bij de vierde keer. Verslagen liet hij de stok met de sensor naast het visnet zakken. Toen zong het werktuig uit volle borst. Verwikkeld in het gaas van het visnet zagen ze nu een schorpioentje of kleine kreeft. Zonder bedenken stak Lientje haar hand naar het ding uit.

‘Het heeft weerhaken, voorzichtig,’ fluisterde ze in het oor van Martin, die veel te dichtbij was gekomen en zijn nieuwsgierigheid niet meer de baas was. Samen ontwarden zij een metalen beestje in het net. Het had twee pootjes met elk weer twee kaken naar het leek. Toen Martin er flink op spuwde en de stront met zijn speeksel van het ding wegwreef, glom daar onmiskenbaar, zelfs voor twee amateurs: een klompje goud.

‘Wat doen we nu?’ vroeg ze ademloos.

‘Ik ga kijken of er nog meer te vinden is,’ zei Martin humeurig. Op de een of andere manier was de spanning verdreven maar nam nu de goudkoorts al zijn gedachten in beslag. Het mocht niet baten. Een uur later hadden ze de hele gierput vijf keer gescand, maar het bleef bij deze ene vondst.

3 Telefoon uit Canada

Toen Lientje voorstelde dat Martin met haar mee zou gaan en dat ze samen het gekke monstertje zouden reinigen, stonden haar beide ouders bij de telefoon, ieder met een oor bij de hoorn.

‘Oh, wat erg, Nol!’ stamelde Doortje terwijl ze met haar ogen Lientje probeerde duidelijk te maken hun niet te storen.

‘De zwager van Nol is vannacht overleden,’ fluisterde haar vader. Toen hij Martin achter zijn dochter zag verschijnen, betrok zijn gezicht. Hij probeerde dwingend zonder woorden met zijn mimiek te snauwen ‘wat heeft dat te betekenen?’, maar Lientjes moeder schudde geïrriteerd haar hoofd dat Piet hun dochter met rust moest laten. Hij trok een ontevreden berustend kuiltje in zijn wang en zijn vrouw riep in de telefoon: ‘Maak je om de zaak geen zorgen, Nol. Murrens heeft ook eerder je zaak waargenomen, dat zal hij nu weer doen. Piet?’ Dwingend drukte ze haar man de hoorn in de hand.

‘Nol, maak je geen zorgen,’ klonk Piet Murrens’ stem geruststellend. ‘Je weet dat ik voor je klaarsta als dat nodig is. Knoop er gewoon een week aan vast, ik weet wat ik moet doen.’

Lientje luisterde niet verder, wees naar Martin dat hij haar zou volgen en in de bijkeuken wasten ze beiden hun handen en daarna spoelde Lientje hun kleine schat af. Vader en moeder bleven maar aan de telefoon.

‘Nol, ik zal elke dag de computers controleren. Nee, dat belooft ik.’ De stem van Piet Murrens klonk geïrriteerd en hij maakte draaiende bewegingen met zijn ogen naar zijn vrouw. Doortje legde haar hand op zijn schouder.

‘Wens Klazien extra veel sterkte,’ riep ze door de telefoon. En terwijl Piet Murrens zich van haar afwendde om de belangrijkste afspraken door te nemen met Nol die in het verre Canada was,

veegde Doortje met de rug van haar hand over haar voorhoofd en liep ze naar haar dochter en Martin toe.

De radio in de woonkamer galmde enkele lome treurige tonen in het rond, die langzaam wegebden. ‘Dat was Brünnhildes afscheidsgroet “Ruhe, ruhe, du Gott!” uit Wagners opera *Götterdämmerung*. U hoorde de Duitse sopraan Martha...’ Geïrriteerd, zonder dat ze wist waar ze zich aan stoorde, drukte Doortje het toestel uit.

‘Zo, Knippers junior, heb je wat gevangen?’ Ze wees met haar kin op het visnet dat Martin en Lientje intussen hadden schoongespoeld.

‘Misschien wel,’ zei Martin en hij knipoogde naar Lientje toen hij zeker wist dat haar moeder dat niet kon zien.

‘Hier in de Diemse Wetering?’ vroeg Doortje verwonderd. Martin knikte instemmend, maar zweeg.

‘Ma, ik ga vanmiddag naar de bibliotheek, ik moet twee boeken terugbrengen en ik wil een andere roman zoeken.’

Doortje had niets in de gaten en zei alleen: ‘Zorg dat je om half zes terug bent, dan is het eten klaar. Als we nog een tijdje langer voor de varkensfokkerij van Nol Vos moeten zorgen, wil vader op tijd eten, dat weet je.’ Lientje knikte quasi-ernstig instemmend.

‘Dan ga ik om drie uur, zodat ik ruim op tijd terug ben. Bedankt voor de bosmaaier, Martin,’ zei ze zo neutraal mogelijk. ‘Veel succes met je verdere vangst.’

Ze keek hem strak aan, geen enkele emotie op haar gezicht, behalve haar ogen: die spraken boekdelen en ze voelde dat de jongen haar had begrepen. Martin had het visnet weer van de wand genomen en fietste het pad af naar de Tatelaarweg om bij het tankstation zijn werk te hervatten. En om tien voor drie stapte hij op zijn fiets naar de bibliotheek, met het gouden kreeftje in zijn hand.

4 Boekenwurm

Nog geen vijf minuten later kwam Lientje ook aan bij het gebouw. Ze liep meteen op Martin af en slaakte een diepe zucht.

‘Wat is er met Nol en Klazien Vos aan de hand?’ vroeg hij terwijl ze bij de koffieautomaat op hun beurt wachtten.

‘Ze blijven nog zeker twee weken weg. Iemand in de familie daar is overleden. Pa zal de fokkerij wat langer beheren en nu elke dag de installaties controleren. Nol Vos is geen zeikerd, hij betaalt goed en vader heeft zijn lesje geleerd. De vorige keer, toen Nol in het ziekenhuis lag en Klazien bij hun dochter in Alkmaar was, heeft de computer storing gehad en hebben de keuen dagen niks te eten gehad.’

Martin keek haar verrast aan. ‘Tijdens carnaval?!’

Lientje zuchtte. ‘Ja, toen de mesttanks juist helemaal geleegd waren en het buiten toch stonk ondanks de impregneermachines. Mooie boel. Eigenlijk waren het vijf dagen, maar Computeam heeft pa geholpen bij het resetten van de software en de schade is uiteindelijk heel erg meegevallen.’ Ze keek Martin met een bijna aanstellerig treurige blik aan en vervolgde:

‘Als de zeugen waren gaan jongen, hadden ze eerst de biggen en uiteindelijk elkaar opgevreten, wees daar verzekerd van.’

Martin lachte even om die mooie dramatische ogen en hoopte met een knipoog het onderwerp te veranderen, want hij had niet veel zin in verhalen over varkens en biggen of beren en keuen in het algemeen. Snel haalde hij uit zijn broekszak een rechthoekig plastic doosje.

‘Van de oorringen van oma,’ zei hij verontschuldigend. De oude vrouw droeg de sieraden elke dag en sinds ze in Meulenvelden woonde, weigerde ze die uit te doen omdat ze bang was dat ze zouden worden gestolen. Martin opende het

doosje en tilde een plukje roze kleurige watjes op. Daar lag hun wormpje, onherkenbaar wat vorm betreft, maar het moest goud zijn, dat kon niet anders. Ze keken elkaar vragend aan.

‘Wat nu?’

Vanachter het verplaatsbare mededelingenbord kwam een mollige en wat gedrongen jongen tevoorschijn met een goedkoop sportbrilletje op. Hij had een aantal boeken over hologrammen bij zich en zette die op hun plaats terug. Toen wendde hij zich tot Martin en Lientje. ‘Kan ik jullie helpen?’

Het tweetal had hem wel eens in Didam gezien, maar kende hem niet bij naam. Hij droeg een ruimzittend, geel rugbyshirt met recht boven zijn hart een sierlijk geborduurd monogram: BW.

Martin lachte vrolijk. ‘B en W van de bibliotheek? Bibliotheek en wetenschap?’

De jongen was van hun leeftijd en keek Martin verrast aan.

‘Ik ben Berend Wildenbrok, maar hier noemen ze me de Boekenwurm.’

Martin grijnsde, maar Lientje wist niet of ze om de bijnaam lachen mocht. Ze gaf Berend een hand en stelde hem Martin voor terwijl ze zei: ‘We zoeken informatie over goud.’

Berend keek hen onderzoekend aan.

Martin verduidelijkte: ‘Hoe komen we te weten of iets van goud ook echt goud is en hoeveel waarde het heeft?’

Berend haalde diep adem en leek opgelucht. ‘Als iets van goud is, hebben mensen het meestal bewerkt en al heel lang wordt goud dan van merktekens voorzien waaraan experts veel kunnen aflezen.’ Hij nam ze mee naar de bovenverdieping van de bibliotheek waar een strak ingerichte zaal ruim toegankelijk was en die met duidelijke signaleringen aangaf waar je welke info kunt vinden. Berend kende de bibliotheek als zijn broekzak, dat was meteen duidelijk. Hij toonde een vijftal boeken waarin info stond over stempels, goudlegeringen en befaamde goudsmiden.

‘Het eerste wat meestal gebeurt, is het zoeken naar de in-